

MELHUS
KOMMUNE

Planprogram

Kommunens samfunnsdel

Vedtatt: xx.xx.xx

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2021- 2033

Innholdsfortegnelse

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2021- 2033.....	2
1. Innledning.....	3
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023.....	4
Tydelig retning for Samfunnsutviklingen	4
Arealstrategi	4
Regionale føringer	4
Regional Planstrategi.....	4
Trøndelagsplanen 2019-2030.....	5
Regional plan for arealbruk 2021-2030.....	5
IKAP	6
Byveksttalen.....	6
2. Bakgrunn og formål	6
2.1 Bakgrunnen for planprogrammet	6
2.2 Formålet med planarbeidet.....	6
3. Status, utfordringsbilde	7
3.1 Befolkningsutvikling	7
3.2 Helse og velferd.....	8
3.3 Folkehelse.....	8
3.4 Langsiktig planarbeid.....	9
3.5 Miljø.....	9
3.6 Klima og energi	9
3.7 Næring og arbeidsplasser	9
3.8 Oppvekst og kultur	10
Grunnskole	10
Barnehage.....	12
3.9 Samfunnssikkerhet og beredskap	13
3.10 Infrastruktur	13
Veg.....	14
Vann.....	14

Avløp.....	15
Overvann	15
3.11 Digital samhandling	15
Digitaliseringsstrategi smartere Melhus 2019-2023	15
Digitaliseringsprosjekter.....	16
4. Organisering	16
5. Planprosess.....	17
6. Medvirkning.....	18
Medvirkningsopplegget deles inn i tre faser	18
7. Beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert	19
FNs bærekraftsmål	19
«Fokusområdekommunen» Melhus	20
Arealstrategi	20
Overordnede mål	20
8. Behovet for utredninger.....	21

1. Innledning

Planprogrammet er første ledd i prosessen for rulleringen av kommuneplanens samfunnsdel. Det skal redegjøre for formålet med planarbeidet, planprosess, opplegg for medvirkning, beskrivelse av alternativvurdering og behov for utredninger. Planprogrammet skal også gjøre rede for hvilke tema, målsettinger og problemstillinger en vil konsentrere seg om ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Videre skal planprogrammet legge til rette for at kommuneplanens samfunnsdel skal utføres i tråd med Plan- og bygningsloven § 11-1 – 11-4.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart, jf. Plan- og bygningslovens § 4-1. Planprogrammet fastsettes av planmyndighet ved politisk vedtak.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

Regjeringen skal i tråd med plan- og bygningslovens § 6-1 hvert fjerde år legge frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene skal følges opp i kommunens arbeid med planstrategier og planer, og være med på å fremme en effektiv og bærekraftig utvikling i hele landet.

Regjeringen legger spesielt vekt på fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har også bestemt at FNs bærekraftsmål skal «*være det politiske hovedsporet for å få tak i vår tids største utfordringer, også i Norge.*» Derfor forventes det at bærekraftsmålene legges til grunn i kommunenes samfunnsplanlegging. Kommunestyret har i sak 100/17 (12.12.17) besluttet at FNs bærekraftsmål skal brukes som rammeverk ved neste rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

Tydelig retning for Samfunnsutviklingen

Regjeringen vil styrke kommunenes samfunnsutviklerrolle og det lokale selvstyret i planleggingen. Dette innebærer en tydelig strategisk retning på samfunnsutviklingen, å mobilisere ulike aktører, å samordne offentlig innsats og virkemiddelbruk og at fylkeskommuner og kommuner får økt ansvar for å sikre nasjonale og regionale interesser.

Arealstrategi

Regjeringen anbefaler at kommunene utstyrer sine kommuneplaners samfunnsdeler med en arealstrategi. En arealstrategi bidrar til mer helhetlige avveininger mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Videre argumenterer regjeringen for at en arealstrategi vil gjøre arealplaner bedre tilpasset samfunnets behov og utfordringer. En arealstrategi vil gi langsiktig retning til kommunens areal- og ressursforvaltning.

Regionale føringer

Regional Planstrategi

Den regionale planstrategien forklarer hva fylkeskommunen prioriterer og skal jobbe med den neste fireårsperioden (2020-2023). Planstrategien setter også ut en ønsket retning for utviklingen i Trøndelag i samme periode. Planstrategien bør også ses i sammenheng med Trøndelagsplanen (2019-2030). I regional planstrategi for Trøndelag 2020-2023 fokuserer fylkeskommunen på implementering av bærekraftsmålene både i egen og kommunenes drift og planverk. Fylkeskommunen bygger derfor opp under de nasjonale forventningene om at FNs bærekraftsmål skal være et viktig grunnlag også for kommunens samfunnsdel i Melhus kommune.

Regionale planer som skal revideres i fireårsperioden:

- Regional plan for arealbruk (RPA, 2021-2030)
- Regional plan for kulturminner
- Regional plan for vannforvaltning
- Strategi for klimaomstilling i Trøndelag

Trøndelagsplanen 2019-2030

Trøndelagsplanen er forankret i Regional planstrategi 2016-2020 og er fylkets overordnede plan. Den gir mål og strategisk retning for utvikling på sentrale samfunnsområder. Planen inneholder fem innsatsområder og ni prioriterte retningsmål for en utvikling som skal være balansert for hele Trøndelag. Dette er et uttrykk for hvor fylke vil at Trøndelag skal være i 2030. Trøndelagsplanen er fylkeskommunens verktøy for å mobilisere og samordne aktører i fylket, samt for å ivareta fylkeskommunale tjeneste- og ansvarsområder.

Regional plan for arealbruk 2021-2030

Planprogrammet for RPA ble vedtatt i 2019, og planen skal etter fremdrift vedtas i sin helhet april 2021. RPA erstatter regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag (2013) og Regional strategi for arealbruk i Sør-Trøndelag (2014).

Planen har som ambisjon å gi lokaltilpassede føringer for fremtidig arealbruk i Trøndelag som ivaretar både økologiske, sosiale og økonomiske bærekraftsperspektivet. Klimaomstilling og folkehelse er prioritert som viktige gjennomgående tema.

RPA er inndelt i to hovedkapittel:

- By- og stedsutvikling
- Naturbasert næringsutvikling

Hvorfor RPA for Trøndelag:

- Oversette nasjonale føringer til trøndersk
- Gi kommunalt handlingsrom og forutsigbarhet
- Sikre gode løsninger på tvers av kommunegrenser
- Være et kunnskapsgrunnlag og en veileder
- Bidra til økt samhandling

For Melhus kommune innebærer RPA føringer innenfor store deler av arealplanleggingen og forvaltningen. RPA vil på denne måten være en sentral veileder ved overordnet planlegging.

Regional plan for arealbruk vil også kunne ha påvirkning på en kommunal arealstrategi. En kommunal arealstrategi bør formuleres slik at den ikke bryter med hensiktene og retningslinjene som gis i den regionale arealstrategien.

IKAP

Melhus er med i interkommunal arealplan (IKAP). Utarbeidet av kommunene i Trondheimsregionen og tidligere Sør-Trøndelag fylkeskommune. IKAP forutsettes fulgt opp av kommunene. Kommunene er forpliktet til å følge opp i kommuneplanens arealdel og ved behandling av reguleringsplaner. Slik bidrar alle til å oppnå målene for utvikling av trondheimsregionen.

IKAP 2 har som formål å legge til rette for en bærekraftig og konkurransedyktig arealutvikling gjennom å samordne arealbruken i Trondheimsregionen. IKAP 2 angir nærmere retningslinjer for å avveie forholdet mellom dyrkamark og klimavennlig utbygging, og sikre passasjergrunnlaget for buss og tog. Det gis også føringer vedrørende bokvalitet, næringsarealer og massedeponi.

Byvekstavtalen

Melhus er med i Byvekstavtalen for Trondheimsområdet. Avtalen innebærer gjensidige forpliktelser for å sikre et godt miljø, bedre fremkommelighet, og en integrert areal- og transportpolitikk i perioden 2019-2029. «Det overordnede målet er å sikre at veksten i persontransport tas med kollektivtransport, sykling og gange.»

2. Bakgrunn og formål

2.1 Bakgrunnen for planprogrammet

I Norge er kommunene pålagt å ha en kommuneplan bestående av en arealdel, en samfunnsdel og en handlingsdel (Plan- og bygningsloven §11-1). Handlingsdelen skal inneholde en økonomiplan og kan inngå i samfunnsdelen. Ved rullering av samfunnsdelen skal det foreligge et planprogram. Planprogrammet skal være i tråd med plan- og bygningslovens §4-1 og omfatte: formål med planarbeidet, planprosessen, opplegg for medvirkning, beskrivelse av alternativvurdering og beskrivelse av behov for utredninger.

Melhus kommunes gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i 2009, og har et perspektiv mot 2025. Det er derfor viktig å få rullert samfunnsdelen i gjeldende periode (2019-2023) slik at ny samfunnsdel er på plass før tidsperspektivet til den gjeldende samfunnsdelen er forbigått. Siden forrige rullering har det også kommet en rekke nye statlige krav og forventninger Melhus kommune skal forholde seg til, som gjelder blant annet folkehelse, befolknings sammensetning, miljø og klima (kap. 1 og 3).

2.2 Formålet med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å utarbeide et planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2019-2029. Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan for samfunnsutvikling. Samfunnsdelen er et verktøy for kommunens helhetlige planlegging og tar for seg langsiktige utfordringer og fastsetter mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Kommuneplanens samfunnsdel er fra 2009, og det er behov for en ny gjennomgang av status og videre utvikling for kommunens sektorer. Formålet med rullering av kommuneplanens samfunnsdel er å skape et godt strategisk styringsverktøy som er tilpasset de behov og utfordringer kommunen har på lang sikt. Samfunnsdelen skal peke ut retningen for ønsket utvikling i kommunen med utgangspunkt i dagens samfunnsmessige problemstillinger. Videre skal planen ha et tiårsperspektiv, og fortsatt oppleves robust og relevant i slutten av planperioden.

Nye planer, herunder PBL-planer og tema- og sektorplaner, skal kunne bygge videre på overordnede mål og strategier som utarbeides og vedtas i kommuneplanens samfunnsdel for 2020-2030.

3. Status, utfordringsbilde

For å kunne utforme en god samfunnsdel er det avgjørende at kommunen har god kjennskap til sitt eget utfordringsbilde. Det er viktig at kommunen har oversikt over utviklingen i hver sektor, men også evner å se utfordringsbildet på tvers av sektorene.

3.1 Befolkningsutvikling

Trondheimsregionen lager nye prognoser for kommunene hvert år. Prognosen utarbeidet for høst 2020 (TR2020M) viser at det vil være en befolkningsutvikling i Melhus fra 16 733 til 19 292 innbyggere i 2040, noe som tilsvarer 15,29% økning i perioden og ca. 0,76 % årlig økning frem mot 2040.

Prognosene fra Trondheimsregionen tilsier at det er en forventning om fortsatt lavere dødelighet over tid i Melhus. *Trøndelag i tall 2019 – Statistikk og fakta om Trøndelag* forventer på samme måte en betydelig høyere andel eldre i alle kommuner i Trøndelag frem mot 2040.

Aldersbæreevnen – dvs. forholdet mellom yrkesaktive og den eldre del av befolkning – er synkende. Aldersbæreevnen er av vesentlig interesse for finansiering av pensjoner, velferdstilbud og helse- og sosialtjenester. Helse- og velferdsområdet blir viktig fremover. Det skal tilrettelegges for at folk holder seg friske lenger og kan bo og få hjelp i egne boliger fremfor institusjoner. Muligheter for fysisk aktivitet og flere boliger nær viktige sentrumsfunksjoner er viktig.

I tillegg til disse prognosene må kommunen regne inn innvandring. Det er 1252 personer med innvandrerbakgrunn i Melhus, noe som tilsvarer ca. 7,6 % av den totale befolkningen i kommunen. Kommunen har hatt en jevn årlig tilstrømning av ca. 150 flyktninger mellom 2015-2017. Det er dog forventet at utviklingen vil få en nedgang de neste årene, og at tilstrømningen vil ligge på mellom 20-30 flyktninger hvert år. Forutsatt at dagens politikk videreføres, og at ingen ny hendelse gir økt flyktningsstrøm til Norge.

Hovedpunkter

- Melhus kommune er en vekstkommune. Det forventes en jevn befolkningsvekst fra dagens innbyggertall på 16 733 til ca. 19 292 innbyggere frem mot 2040.
- Framskrivningene til Trondheimsregionen tilsier at det vil bli en befolkningsøkning på ca. 15,29 % innen 2040, og en årlig økning på 0,76 % i samme periode.
- Økende levealder vil gi forholdsvis flere eldre i forhold til yrkesaktive. Hvilket får negativ virkning på aldersbæreevnen.
- Bakgrunnen for befolkningsveksten er fødselsoverskudd, lavere dødelighet, økt netto innflytting.
- Det forventes mindre innvandring i planperioden enn det har vært i perioden 2015-2017.

Utfordringer knyttet til befolkningsutviklingen

- Befolkningsvekst setter krav til planlegging, boligetablering og løpende utvikling av tjenester for å møte kapasitetsbehovet knyttet til en økende befolkning.

- Veksten i antall eldre i forhold til færre yrkesaktive får betydning for aldersbæreevnen og tilgang på arbeidskraft for å møte økt behov for helse- og omsorgstjenester.
- Økende antall innvandrere i befolkningen medfører fortsatt krav til at nærmiljø og lokalsamfunn skal være inkluderende.

3.2 Helse og velferd

Melhus kommune har i dag 280 årsverk innen helse- og omsorgstjenester pr. 10 000 innbygger. Dette ligger høyt i forhold til andre kommuner, det samme gjør andelen innbyggere som benytter hjemmetjenester.

Med bakgrunn i Trondheimsregionens befolkningsframskrivninger anslås antallet eldre over 67 år å øke fra 2488 i 2019 til 2842 i 2024. Det er en økning på over 14 %. Behovet for helse- og omsorgstjenester vil dermed øke betraktelig. Den store veksten vil komme blant de eldste eldre. Andelen innbyggere i Melhus over 80 år på sykehjem ligger i dag på gjennomsnittsnivå i forhold til andre kommuner.

Hjemmebasert omsorg vil kunne gi en vesentlig reduksjon i behovet for nye boliger og institusjonsplasser. Et sentralt kriterium framover er at det bygges «bemanningsvennlige» boliger som grunnlag for rasjonell kommunal drift. Melhus kommune ligger lavt på fysio- og ergoterapi årsverk i forhold til innbyggere (6,9 pr. 10 000 innbyggere).

Det er et uttalt delmål i kommuneplanens samfunnsdel at kommunen skal legge til rette for at så mange som mulig skal kunne bo i sin opprinnelige bolig, eller en tilpasset bolig, så lenge som mulig. Prosjektet «100 år i eget hjem» ble initiert i 2016 med mål om å innarbeide helsefremmende og rehabiliterende strategier i helse- og omsorgstjenesten i Melhus. Hverdagsrehabilitering har blitt en viktig faglig ideologi som understøtter tankegangen om å mestre hverdagen uansett funksjonsnivå og alder. Det har vært en ønsket ressuroverføring fra institusjon til forebyggende og behandlende tjenester.

3.3 Folkehelse

I tråd med Folkehelseloven (2012) er kommunen pålagt å legge fram en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer hvert fjerde år. I tillegg skal kommunen ha en løpende oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Oversikten skal bidra til at formålet med folkehelseloven nås:

Å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Den årlige Folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet viser at Melhus kommune gjennom flere år har hatt utfordringer når det gjelder muskel og skjelettproblemer i befolkningen, og forebyggende tiltak vil bli vektlagt i kommunens videre arbeid. I tillegg har alkoholforbruket blant ungdom vært høyere enn i resten av landet gjennom flere år, og flere i 10. trinn har oppgitt at de ikke trives på skolen. Dette i tillegg til generell kunnskap om barn og unges psykiske helseutfordringer gjør at dette vil bli prioritert i kommunenes folkehelsearbeid i perioden 2020-2023. Arbeidet vil også omfatte voksnes psykiske helse. Sammen med muskel og skjelettlidelser er psykiske lidelser hovedårsakene til sykefravær både på nasjonalt og kommunalt nivå.

Når det gjelder folkehelsearbeid rettet mot barn og unge, gjøres det mye godt arbeid i ulike sektorer og enheter, men arbeidet er ikke tilstrekkelig koordinert. Det er derfor behov for en helhetlig oversikt som gjør det mulig å få til et bedre tverrfaglig og samordnet arbeid.

Informasjon fra den årlige Folkehelseprofilen i tillegg til fortløpende kunnskap om helsetilstand og

påvirkningsfaktorer vil generelt sett danne utgangspunkt for prioriteringene innen folkehelsearbeidet i årene fremover. Helsefremmende og forbyggende tiltak vil bli prioritert, også gjennom kommunens samfunns- og arealplanlegging.

3.4 Langsiktig planarbeid

God planlegging av arealbruk har sammenheng med befolkningens helsetilstand. Mulighet for tilgang til gangveier, turstier eller sykkelveier i nærområdene kan føre til friskere befolkning. God planlegging gir muligheter for miljøvennlig og helsefremmende transport mellom arbeids- og boområder. Gode felles utearealer, gangveier og turveier mellom boligområder og friluftsområder kan realiseres dersom det gjennomføres planprosesser for å få juridisk bindende planer som kan forbedre forholdene til fremtidige innbyggere. I et større perspektiv vil også god samfunnsplanlegging med en gjennomtenkt arealbruk også være et av de viktigste verktøyene kommunen har i klimakampen.

3.5 Miljø

Nasjonale, regionale og lokale mål for miljøpolitikken ligger til grunn for kommunens arbeid for å hindre og redusere miljøproblemene. Kommunen spiller en nøkkelrolle for at vi skal nå de nasjonale miljømålene. Dette omfatter planlegging, forvaltning og tilsyn med utgangspunkt i gjeldende lovverk.

Kommunens myndighetsutøvelse innen miljø omfatter arbeidsområder som skal bidra til å sikre naturgrunnlag og kulturminner. I tillegg er det en viktig oppgave å bidra til et balansert samspill mellom mennesker og natur, enten det gjelder høsting av goder fra naturen, eller natur og friluftsopplevelser.

Formidling av informasjon til befolkningen er særlig viktig, og her vil økt kunnskap om naturens kretsløp og sammenhengen mellom miljø, helse og naturens økosystemtjenester bli vektlagt.

3.6 Klima og energi

Siden førindustriell tid har utslippene av klimagasser økt dramatisk, og de fortsetter å øke. De ligger nå langt over de førindustrielle verdiene. Dette har økt atmosfærens drivhuseffekt, og regnes som hovedårsaken til den globale oppvarmingen.

Melhus kommune har som samfunnsutvikler og planmyndighet sin del av ansvaret for å løse klimaproblemene gjennom utslippskutt, og samtidig sørge for et klimarobust samfunn i møte med klimaendringene. Kommunen skal bidra til reduksjon av klimagassutslipp og miljøvennlig energiomlegging, og har ansvar for at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Kommunen skal i årene fremover implementere et system for miljø- og klimaledelse.

3.7 Næring og arbeidsplasser

Melhus kommune ser det først og fremst som sin rolle å sørge for gode rammevilkår for eksisterende og nye virksomheter i kommunen. Dette gjøres blant annet gjennom langsiktig planlegging av næringsareal som ikke kommer i konflikt med landbruket, som fortsatt er en av de viktigste næringene i kommunen. Kommunens næringsarbeid tar utgangspunkt i politisk vedtak om organiseringen av det helhetlige næringsarbeidet på bakgrunn av en oversikt som viser nåværende og ønskede næringsaktiviteter i kommunen.

Kommunen skal ha oversikt over næringsarbeidet i samarbeid med Næringsforeningen i Trondheimsregionen avd. Melhus. Næringsarbeidet i kommunen omfatter også behandling av inkomne søknader om næringsstøtte i tråd med vedtekter for kommunens Næringsfond og Kraftfond,

sekretærfunksjon for kommunens Næringsutvalg, og formidling av veiledningstjenester overfor nyetablerere.

Melhus kommune har ingen egen kommunal næringsplan, men omfattes av IKAP og IKAP2, samt Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen, der målet er å utvikle bærekraftige og framtidsrettede bedrifter. Melhus kommune utarbeider toårige handlingsplaner for næring med utgangspunkt i handlingsplanen til Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen. Kommunens plan utarbeides i samråd med Næringsrådet, der også representanter for næringslivet er med.

3.8 Oppvekst og kultur

Grunnskole

Tilstand

Skoleeier gjennomfører årlige tilstandsvurdering i tråd med opplæringsloven. Denne behandles politisk hvert år. Vurderingen legges til grunn for valg av satsningsområder og vurdering av kompetansebehov. Grovt sett ligger «Melhusskolen» på det nasjonale snittet når det gjelder læringsmiljø, og grunnskolepoengene de siste årene har ligget like under nasjonalt snitt.¹

I juni 2020 vedtok Utvalg for helse, oppvekst og kultur følgende satsningsområder for grunnskolen i Melhus:

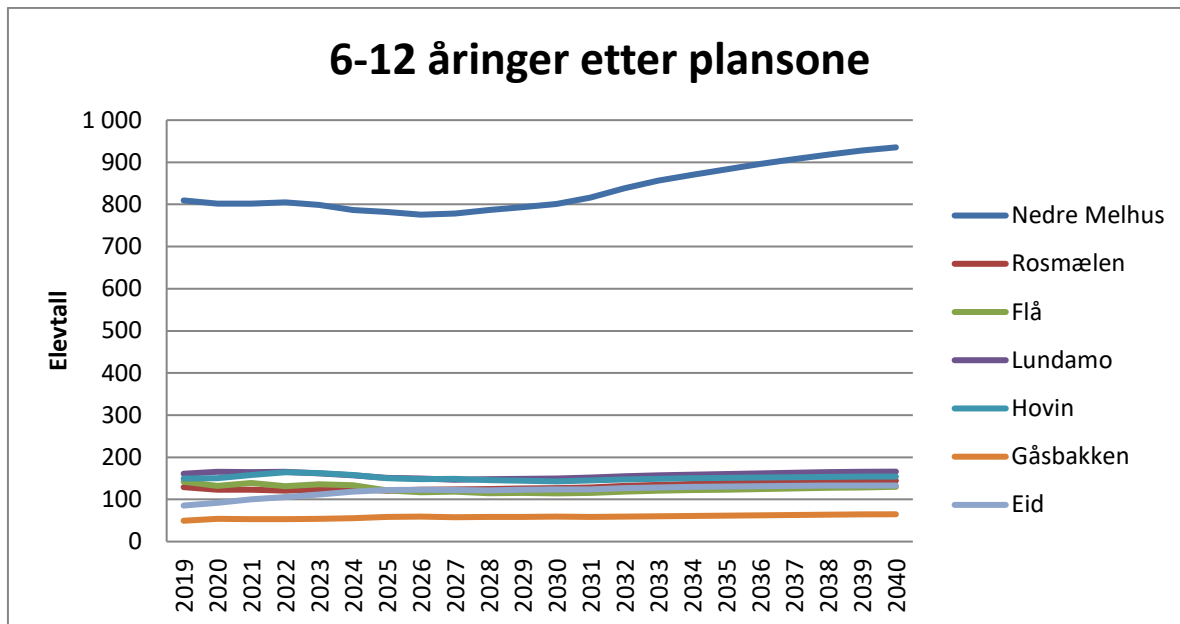
- Melhusskolen viderefører i skoleåret 2020/2021 sitt gode arbeid mot mobbing og utvikling av godt skolemiljø. Dette gjøres gjennom deling av god praksis, gode rutiner og systematisk oppfølging fra skoleeier. Det utarbeides tverrfaglig handlingsplan for bekymringsfullt fravær.
- Melhusskolen iverksetter Fagfornyelsen fra høsten 2020. Eleven som subjekt står sentralt i dette arbeidet. Samtidig viderefører vi trykket på grunnleggende ferdigheter, digital kompetanse og utforskende pedagogisk praksis.
- Rammene til opplæring bør følge elevtall, kompetansebehov og nasjonale og lokale føringer. Ressursbruken innen spesialundervisning skal gjennomgås. Tidligere avsatte fondsmidler til kompetansmidler blir brukt opp i 2020, og økonomi- og handlingsplan må gi rom for påfyll av disse.

Elevtallsutviklingen

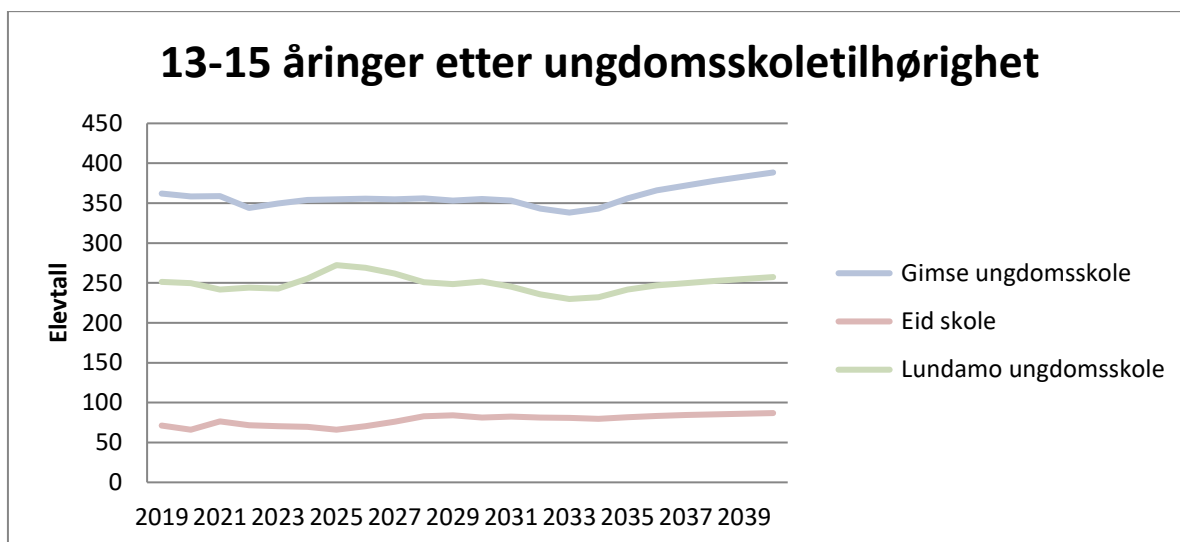
Melhusskolen hadde per 1.10.2019 2126 elever. Det har vært en svak nedgang i elevtallet de siste ti årene.

¹ Årlig vurdering av grunnskolen ligger her: <https://www.melhus.kommune.no/vurdering-av-skolene.341876.no.html>

Diagrammet over viser utviklingen for gruppen 6-12 år. Totalt sett vil vi fortsatt ha en liten nedgang i elevtallet frem mot 2028 før det igjen stiger. Nedre Melhus er her slått sammen da det er stor usikkerhet knyttet til hvor veksten kommer her.

Diagrammet over viser gruppen 13-15 år. Denne viser liten endring fremover.

Pr. 2019 hadde 24,5 % av innbyggerne i Melhus over 16 år, universitets eller høyskoleutdanning. Landsgjennomsnittet lå på 34,6 %.

(09429: Utdanningsnivå, etter kommune og kjønn (K) 1970 - 2019. Statistikkbanken (ssb.no))

Skolebruksplaner

Kommunestyret har vedtatt skolebruksplan for kommunen i sin helhet og for nedre Melhus særskilt. Disse vurderte skolekapasiteten 10 år frem i tid. Det skal vurderes å rullere planen i denne perioden.

Kompetanse i skole/barnehage

I skolen mangler fremdeles noen lærere videreutdanning jf. Kompetansekravene med frist 2025. Dette følges opp årlig. Melhus kommune satser på at flere ufaglærte i barnehagen skal ta fagbrev, samt på å styrke kvaliteten på det pedagogiske arbeidet gjennom barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak. Helhetlig kompetanseutviklingsplan, barnehage-skole-PPT gjaldt for perioden 2015-2018. Nye planer vil ligge til politisk behandling våren 2021.

Spesialpedagogisk hjelp

Melhus kommune bruker mer av ressursene i ramma til spesialpedagogisk hjelp enn nasjonalt snitt og sammenlignbare kommuner. I 2021 vil sektoren sammen med PPT se på prosessene rundt vurderinger og vedtak, og praksisen med tiltak i skolene. Analysen vil avdekke om vi jobber riktig, og om tiltakene har effekt.

Barnehage

Kapasitet

Kommunen har noe ledig barnehagekapasitet i nedre Melhus og på Korsvegen, men tilnærmet full kapasitet i resten av kommunen. Nye prognoser viser lavere fødselstall fram mot 2026 i hele Melhus sør, mens nedre Melhus har svakt økende fødselstall. Økningen for nedre Melhus dekkes av ledig kapasitet i nedre Melhus. Det er behov for å følge barnehagekapasiteten nøye ved boligbygging og arealplanlegging fremover. Det bør vurderes å reservere tomt til barnehage i nedre Melhus.

Spesialpedagogisk hjelp

Antall førskolebarn med rett til spesialpedagogisk hjelp ligger på landsnivået, men omfanget det enkelte barn i Melhus får tildelt er høyere enn landsgjennomsnittet. Barnehage, skole, helsestasjon og PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) må samarbeide godt for å gi barna et best mulig tilbud.

Kultur og fritid

Alle innbyggere skal få kultur- og fritidstilbud bygd på opplevelse, kvalitet, mangfold og egenutvikling. Til grunn for dette arbeidet ligger at lover, som til enhver tid gjelder for allment kulturarbeid, bibliotek og kulturskole, skal ivaretas.

Kulturtilbud i kommunen

Figuren viser kulturtilbud i Melhus, kilde: <https://www.ssb.no/kommunefakta/melhus>

Hovedområdene omfatter allment kulturarbeid, bibliotek og kulturskole. Sammenligner en nøkkeltallene over med andre kommuner i landet har Melhus et godt kulturtilbud i dag, men det er fortsatt en stor etterspørsel etter et bredere kulturtilbud.

3.9 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har lovpålagt plikt til å utarbeide overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse, og overordnet beredskapsplan. I tillegg utarbeider kommunen egne ROS-analyser til sine planer etter PBL.

Uønskede hendelser som kommer frem i overordnet ROS-analyse som uakseptable blir det utarbeidet tiltaks-/beredskapsplaner for. Eksempler på dette er: beredskapsplan mot ras, tilsiktede hendelser mot skole/barnehage. Den enkelte skole mv. vil være ansvarlig for utarbeidelse av lokale beredskapsplaner.

Overordnet ROS vil medføre fokus på sannsynlighetsreducerende tiltak mot uønskede hendelser på tvers av sektorer og i enkeltsektorer.

3.10 Infrastruktur

Kommunen har et ansvar for etableringen og vedlikeholdet av deler av infrastrukturen i samfunnet. I Melhus kommune innebærer dette spesielt utfordringene knyttet til spredt avløp. Arbeidet med dette, og vedlikehold av vann- og avløpsrør, samt kommunale veger vil være viktige områder fremover. Kommunen har tre hovedplaner for hvert sitt felt innen infrastruktur, hovedplan avløp, hovedplan vann og hovedplan veg. Hovedplan avløp og hovedplan vann er under rullering, mens hovedplan veg 2019-2023 ble vedtatt 18.6.2019. Hovedplanene er temaplaner som skal gi en retning for arbeidet innenfor det respektive fagfeltet den gjelder, og være førende for kommuneplanen og økonomi og handlingsplanen. Gjennom samarbeidsavtaler med Trondheim kommune, løser Melhus lovpålagte oppgaver knyttet til vannproduksjon og avløpsbehandling. Gjennom disse avtalene har Melhus også forpliktet seg til å være med å finansiere deler av nyinvesteringer ved vann- og avløpssystem i Trondheim. Det må forventes en videre økning av gebyrer knyttet til vann og avløp i fremtiden.

Veg

Hovedplan veg er et overordnet styringsverktøy for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale trafikkområder i Melhus kommune. Hovedplanen skal angi prioriteringer for en framtidsrettet utvikling. Gjeldende hovedplan veg gjelder til 2023, og skal rulleres hvert fjerde år. Kommunens hovedmål for veg er «*Gode veger for alle trafikanter*»

Gjennom Byvekstavtale Trondheimsområdet 2019-2029 har Melhus kommune forpliktet seg til å jobbe for et nullvekstmål i personbiltrafikken inn mot Trondheim. Det overordnede målet for byvekstavtalen er å sikre at veksten i persontransport tas med kollektivtransport, sykling og gange. For drift og vedlikehold av kommunens veger vil dette i all hovedsak påvirke behovet for endrede rutiner i drift av gang- og sykkelveger, særlig vinterstid. Det vil også gi økt behov for god drift av kollektivknutepunkter og adkomst til slike anlegg.

Melhus kommune har et stort etterslep på vegvedlikehold og det er helt nødvendig med tilføring av midler skal vegkapitalverdien opprettholdes og forbedres. Ved for lite tilførte midler vil vegkapitalverdien synke og etterslepet vokse. I planlagt vedlikeholdsplan er det per år lagt opp til reasfaltering av 3680 meter veg, 630 meter gang- og sykkelveg og 460 meter fortau, opprusting av 2 bussholdeplasser, og utskifting av 240 meter kantstein. Det er også lagt inn forsterkningstiltak på grusveger og grusstier med 1190 meter pr år. Dette er tiltak som i hovedsak vil gi lettere drift og bedre kjørekomfort. For å klare å gjennomføre dette planlagte vedlikeholdet og ta igjen etterslepet slik at vegkapitalen øker, vil det være nødvendig med ca. to millioner friske vedlikeholdsmidler hvert år framover.

Vann

Driften av vannforsyningsystemet er en av kommunens viktigste oppgaver. I dag er ca. 76% av kommunens innbyggere tilknyttet kommunalt vannforsyningsanlegg. Melhus kommune drifter rundt 150 km med vannledninger. Ledningsnettets i kommunen er stort sett i god stand, men deler av nettet begynner å bli gammelt. Per i dag har kommunen ca 50% uregistrert vannforbruk. Av dette utgjør 30% lekkasjer. Det jobbes derfor kontinuerlig med utskifting av vannrør som er i dårlig stand. De siste tre årene har kommunen skiftet ut 4,67% (ca 7km) av ledningsnettets. Den 16. desember 2020 vedtok EU et nytt drikkevannsdirektiv. Sammenlignet med direktivet fra 1998 er noen av de største forskjellene at det er økt fokus på farekartlegging og at lekkasjer fra vannledninger skal reduseres. EUs drikkevannsdirektiv er grunnlaget til den gjeldende drikkevannsforskriften, som igjen er førende for forvaltningen av drikkevannet i Melhus.

I 2007 ble det inngått en avtale med Trondheim kommune, om at Benna er reservevannkilde for Trondheim, mens Jonsvatnet er reservevannkilde for Melhus. METRO-anlegget ble tatt i bruk i 2015 og hadde offisiell åpning 23.09.16. Melhus kommune kjøper i dag vann av Trondheim kommune, som eier og drifter vannverk både ved Benna og Jonsvatnet.

Hovedplan vann er kommunens styringsdokument på vannforvaltning. Hovedstrategien i dokumentet er: «*Gjennom forvaltning, utbygging og driftstiltak skal kommunen sikre forsyning av brannvann og*

drikkevann av tilfredsstillende kvalitet og mengde, herunder å sikre at drikkevannet ikke inneholder helseskadelig forurensning av noe slag og er helsemessig betryggende.» For å ivareta sikkerheten i vannforsyningen er det utarbeidet ROS-analyse og Beredskapsplan.

Avløp

Hovedplan avløp er kommunens styringsdokument på avløp. Planen er under rullering og skal gjelde til 2032, eller til ny rullering vurderes nødvendig. Hovedplan avløp har hovedstrategien: *Melhus kommune skal som en profesjonell aktør, bygge ut og ha driftsansvaret for mest mulig av avløpsvannet i kommunen.*

Det kommunale avløpssystemet består av ledningsanlegg, kummer, avløpspumpestasjoner med overløp, og renseanlegg. Det er lite stopp i rør og kjelleroversvømmelser, og det er også generelt lite overløpsdrift som ikke er planlagt i kommunens avløpssystem. Hovedanlegget for overføring av avløpsvann til Trondheim er etablert fra Kvål og nordover.

Store deler av Melhus kommune er ikke tilknyttet offentlig avløp. Kommunestyret vedtok i desember 2007 at det skulle ryddes opp i det spredte avløpet i kommunen. Siden den gang har en gruppe i kommunen jobbet kontinuerlig med å følge opp de private avløpsanleggene i kommunen, og å sørge for at disse knyttes til offentlig avløp der dette er hensiktsmessig. En av de største utfordringene innen avløp er innlekkasje av fremmedvann. Melhus har som mål å redusere mengden innlekkasje

Overvann

Økt nedbør i mengde og intensitet fører til økt fokus på flomveger og overvannshåndtering både ved utvikling og forvaltning av kommunen. Siden 2019 har NVE hatt ansvar for å bistå kommunene i å forebygge skader fra overvann. NVE legger til grunn at kommunene utarbeider et kunnskapsgrunnlag knyttet til overvann enten i form av en hovedplan eller en egen temaplan. Dette kunnskapsgrunnlaget skal deretter tas hensyn til i alle offentlige planer, slik at nye byggetiltak ikke bidrar til økt overvannsrisiko. I Melhus kommune er overvannshåndtering en del av Hovedplan avløp. I tillegg jobbes det med å utarbeide et helhetlig flomvegskart som skal vise hvor i kommunen det er behov for korrigerende tiltak med tanke på overvannshåndtering.

3.11 Digital samhandling

Digitaliseringsstrategi smartere Melhus 2019-2023

Digitaliseringsstrategien smartere Melhus ble vedtatt i kommunestyret den 18.6.2019. Strategien ble utarbeidet for at Melhus kommune skal en systematisk og strukturert tilnærming til digitalisering. Strategien inneholder status for digitalisering i kommunen per 2019, overordnede føringer for digitaliseringsarbeidet og hva hver sektor ønsker å oppnå med digitaliseringsarbeidet og en implementeringsplan som beskriver hvordan Melhus kommune skal arbeide med digitalisering.

Digitaliseringsprosjekter

Per våren 2021 arbeider Melhus kommune med rundt 40 digitaliseringsprosjekter i de forskjellige sektorene. Disse prosjektene har som mål å enten effektivisere prosesser, gjøre innbyggerinteraksjon enklere eller være økonomisk besparende for kommunen. Digitaliseringsprosjekter kan være et viktig ledd i utviklingen av en mer bærekraftig kommune. Med gode prosjekter kan man oppnå blant annet nedgang i trafikk, effektivisering og mindre avfall. Det er derfor viktig å ta med seg digitalisering i samfunnsutviklingen i kommunen.

4. Organisering

Arbeidet er organisert som et prosjekt under enhet plan, med styringsgruppe, prosjektgruppe og ressurspersoner/grupper.

Styringsgruppen består av rådmann, kommunalsjefer, enhetsleder plan, prosjektleder og prosjektmedarbeider plan.

Prosjektgruppen består av prosjektleder plan, prosjektmedarbeider plan og ressurspersoner fra øvrige fagområder.

Ressurspersoner er fagpersonell innen næring, folkehelse, miljø, helse, skole, barnehage, eiendomsdrift, kart og oppmåling, kultur, teknisk, byggesak, landbruk og friluft.

Formannskapet er planmyndighet og innstiller til kommunestyret, hvor planen skal behandles.

- Vurdere en modell/illustrasjon som viser organisering

5. Planprosess

Planarbeidet kommer til å følge prosessen nedenfor, det tas forbehold om at fremdriften kan bli forskjøvet underveis.

Prosess kommuneplanens samfunnsdel

Samfunnsdel	2.kvartal 2021	3.kvartal 2021	4.kvartal 2021	1.kvartal 2022	2.kvartal 2022	3.kvartal 2022
Fastsette planprogram						
Utredninger og medvirkning						
Første workshop						
Ferdigstille planforslag						
Andre workshop						
Førstegangsbehandling						
Høring og offentlig ettersyn						
Ferdigstille planforslag						
Andregangsbehandling						
Sluttbehandling og kunngjøring						

Blått er administrativt arbeid, rødt er politiske prosesser

6. Medvirkning

Plan- og bygningsloven § 1-1 forutsetter at kommunale planprosesser skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Innbyggermedvirkning er en grunnleggende forutsetning for lokaldemokratiet og et virkemiddel som bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag, bedre planløsninger og økt legitimitet i planleggingen. Deltakelse og forankring vil derfor være et viktig bidrag for å sikre en best mulig kommuneplan for fremtidig samfunnsutvikling i Melhus kommune.

Det er i prinsippet mulig å medvirke under hele planprosessen. Av hensyn til fremdrift og effektiv planlegging vil det likefullt være nødvendig å bruke deler av planperioden til intern produksjon.

Viktige målgrupper for medvirkning er innbyggere generelt, næringsliv, interesseorganisasjoner og frivillige. På samme måte er det viktig å sikre god forankring administrativt og politisk, samt å involvere kommunale komiteer og utvalg i arbeidet.

Både planprogrammet og planforslaget sendes ut til formell høring til statlige, regionale og kommunale myndigheter, samt aktuelle interesseorganisasjoner som blir berørt av forslaget. Det blir også kunngjort i avis og dokumentene blir tilgjengeliggjort på kommunens nettsider.

Statlige sektororgan og interne kommunale avdelinger skal gis anledning til å komme med innspill til planprogrammet, slik at viktige planoppgaver og aktuelle utredningsbehov kan fanges opp og bli vurdert tidlig i planprosessen. Dette vil bidra til å avklare hvilke planoppgaver som prioriteres, minske risikoen for å bruke planressurser til planer som ikke lar seg gjennomføre og føre til økt forpliktende deltagelse tidlig i planprosessen.

Medvirkningsopplegget deles inn i tre faser

1. **Planprogramfase:** Formell oppstart av planprosessen.

Medvirkning i denne fasen er hovedsakelig innspill fra at planprogrammet legges ut til minst seks ukers offentlig høring i tråd med plan- og bygningsloven.

2. **Planforslagsfase:** Utredninger og utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel.

I denne fasen legges det vekt på medvirkning i form av møtevirksomhet internt i kommunen og møter / medvirkningsmetoder med innbyggere, myndigheter, næringsliv og interesseorganisasjoner. Politikere skal inkluderes gjennom møtevirksomhet og workshops, både utvalgene og kommunestyret skal få muligheten til å ta avgjørelser ved alternativvurderinger, og rundt ønskede utviklingsretninger i de forskjellige sektorene.

Medvirkningsopplegg i planforslagsfasen:

Alternativvurdering: Her skal man sette opp valg av arbeidsmetode og prioriteringer av bærekraftsmål. Politikerne skal også få muligheten til å sette seg inn i bærekraftsmålene, avgjøre om enkelte skal prioriteres og i så fall hvilke. Dette kan skje i forbindelse med en workshop.

Av erfaring kan man se at kommuneplanens samfunnsdel er et plandokument det er vanskelig å skape engasjement rundt blant innbyggere. Dette kan være fordi dokumentet virker for overordnet og færre føler at de berøres direkte. Derfor skal medvirkning skje i form av digitale fremtidsverksted hvor kommunen møter interesseorganisasjoner i samtaler om konkrete tema. Det kan også etableres en enkel digital innspills-løsning. Den brede medvirkningen vil ha fokus på utviklingsområder, langsiktige mål og strategier for å møte utfordringene beskrevet i kapittel 3 og gjennom utredningsarbeid. Dette gjøres før første workshop med politikerne.

Workshop: Etter utredningsgrunnlag er gjennomarbeidet legges det opp til en workshop med politikerne hvor det tas utgangspunkt i kunnskapsgrunnlag for å utarbeide nye målsetninger og utviklingsstrategier som videre skal knyttes til bærekraftsmål. Dette vil gi en prioritering av arbeid opp mot kjente problemstillinger, og sette rammen for nytt sett med målsettinger. Denne workshopen tas gjennom utvalg eller direkte i kommunestyret. I denne fasen ønskes også innspill til hovedretninger i arealstrategien med bakgrunn i ønsket utviklingsretning for kommunen.

Det legges opp til en andre workshop etter forslag til arealstrategi foreligger. Her tenkes det at arealstrategien bearbeides og knyttes opp mot målstruktur som ble utarbeidet i workshop 1 og FNs bærekraftsmål.

3. Høringsfase

Planforslaget legges ut til offentlig høring i seks uker som en del av høringsfasen, i tråd med plan og bygningsloven. Dette er også en del av den formelle medvirkningsprosessen.

7. Beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal det vurderes alternative strategier for Melhus kommunes utvikling i den kommende planperioden, jf. PBL § 11-2. Disse strategiene skal utarbeides i tråd med FNs bærekraftsmål.

Mange av kommunens oppgaver er lovpålagte. I forlengelsen av dette har kommunen begrensede ressurser til å gjennomføre oppgaver som ikke er lovpålagte. På grunn av ressursknapphet vil det oppstå et valg mellom flere utfordringer og om hvilke områder kommunen oppfatter som viktigst.

Kommuneplanens samfunnsdel skal svare på hvilke mål kommunen vil prioritere og hvilken strategi kommunen vil legge til grunn for samfunnsutviklingen i planperioden.

FNs bærekraftsmål

Både statlige og regionale retningslinjer sier at FNs bærekraftsmål skal være grunnlaget for kommunenes samfunnsplanlegging. Vurderingene som skal tas rundt dette punktet vil derfor ikke være om man skal implementere bærekraftsmålene eller ikke, men fremgangsmåten for hvordan de skal implementeres. Det finnes flere måter å tilnærme seg dette på, for eksempel gjennom programmet U4SSC (United for smart sustainable Cities) hvor Ålesund har deltatt i et pilotprosjekt, eller ved hjelp av SSB sin kartlegging av indikatorer til FNs bærekraftsmål. Begge disse tilnærmingene bruker statistiske indikatorer for å se hvordan den enkelte kommunen ligger an til hvert delmål under de 17 bærekraftsmålene.

Videre kan en velge ut noen bærekraftsmål, med tilhørende delmål, som kommunen skal fokusere ekstra

mye på i planperioden. Dette kan gjøres for å tydeliggjøre arbeidet med enkelte problemstillinger. Dette kan også videreføres i form av arbeid med en kommuneprofil.

«Fokusområdekommunen» Melhus

Gjennom arbeidet med FNs bærekraftsmål har kommunen mulighet til å velge ut enkelte mål og problemstillinger som man vil jobbe ekstra hardt mot å oppnå eller løse. Dette kan videreføres eller formidles i form av en kommuneprofil. Dette kan for eksempel være «Klimakommunen Melhus» hvis man velger å framheve bærekraftsmål nummer 13, eller «Rettferdighetskommunen Melhus» hvis man velger bærekraftsmål nummer 16. En slik tilnærming vil kunne være med å skape engasjement for arbeid med konkrete problemstillinger hos kommunens innbyggere.

Arealstrategi

Det må tas stilling til om det skal utvikles en arealstrategi i forbindelse med utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel. En arealstrategi vil ta utgangspunkt i gjeldende arealprioriteringer, fokusområder innenfor alle sektorer, byveksttalen og FNs bærekraftsmål for å gi et utgangspunkt for videre prioritering av utviklingsområder i kommunen. Ved å utvikle en arealstrategi vil man kunne knytte kommuneplanens samfunnsdel og arealdel sterkere sammen. Kommuneplanens arealdel gjenspeiler hovedmålene og strategiene i kommuneplanens samfunnsdel på blant annet miljø og klimautfordringer, samfunnssikkerhet, folkehelse, tettstedsutvikling og forvaltning av naturlandskapet og kulturlandskapet. Dette gir samfunnsdelen mulighet til å knytte utfordringene innenfor andre fagfelt til arealbruk, om dette er relevant. Samfunnsdelen bør derfor ta for seg en overordnet arealstrategi, hvor en gjennomfører en prioritering av fremtidig arealbruk.

Det bør også gjøres en vurdering rundt utformingen av en eventuell arealstrategi. Et alternativ kan være å utforme arealstrategien som et eget dokument. På denne måten kan arealstrategien revideres oftere enn samfunnsdelen om dette skulle være ønskelig, og den kan lettere fungere som et vedlegg i andre plansaker, og bli et enda tydeligere bindeledd mellom samfunnsdelen og arealdelen.

Overordnede mål

Kommuneplanens samfunnsdel skal beskrive ønsket utvikling i kommunen, men også hvordan kommunen skal jobbe for å sikre denne utviklingen. Derfor er det viktig at kommunen har et rammeverk bestående av målsettinger. Disse målene vil være kommunens bindeledd mellom samfunnsdelen og økonomi- og handlingsplanen. Derfor bør også kommunens interne målsettinger gjennomgås i forbindelse med utarbeidelsen av ny samfunnsdel.

8. Behovet for utredninger

I planarbeidet med kommuneplanens samfunnsdel vil det være behov for å foreta utredninger med bakgrunn i utfordringsbildet og utviklingsmuligheter i alle sektorer. Identifisering av behov ut fra demografiske endringer er sentralt for å kunne fastsette mål og videre utarbeide strategier for å nå disse målene.

Av de momentene som har kommet frem gjennom utarbeidelsen av planprogrammet følger noen mulige utredningsbehov. Det vises også til utviklingstrekk i planstrategi 2020-2023. Utredningsbehovet retter seg mot områder hvor de største utfordringene for Melhus kommune foreligger.

I tillegg til å gjennomføre utredninger i sektorene, er det spesielt viktig å legge vekt på temaene:

- **Folkehelse**
Utenforskap, definisjoner og tilstand/utvikling i Melhus.
- **Klima og miljø**
- **Befolkningsutvikling**
- **Langsiktige utfordringer**
Som beskrevet i kapittel 3, har Melhus kommune noen utfordringer kommuneplanens samfunnsdel er nødt til å ta stilling til. Disse utfordringene må utredes, slik at en kan komme frem til en forbedring og helst en løsning på problemstillingene i planperioden.
- **FNs bærekraftsmål**
Det må utredes om Melhus kommune skal implementere alle 17 mål bærekraftsmål i samfunnsdelen, eller om det skal foretas en prioritering av et begrenset antall mål. Det avgjørende er at målene fungerer som et tydelige og gode styringsmål for samfunnsutviklingen fremover.
- **Arealstrategi**
I planprosessen vil det være svært aktuelt å utrede hvorvidt det skal utarbeides en arealstrategi. Dette for å få en klar sammenheng mellom samfunnsdelen og arealdelen, og utvikle strategier som senere kan følges opp ved revidering av kommuneplanens arealdel. En arealstrategi vil skape større forutberegnelighet og
- **Nullvekstmålet og arealbruk**
Melhus er en del av byvekstavtalen. Hvordan skal man nå målet om nullvekst i personbiltrafikk.
- **Boligbygging**
Melhus er en kommune i vekst. Det er derfor viktig å vurdere behovet for videre boligutbygging i kommunen. Det er allerede regulert et stort antall boligtomter i områdeplan for Melhus sentrum. Det er videre også uttrykt et ønske om å regulere nye boligtomter på Brekkåsen. Det må derfor utredes om Melhus kommune har et behov for flere boligtomter i planperioden.

Det må videre, med utgangspunkt i utviklingstrekken, utredes hva som er de største utfordringene for Melhus som kommune og organisasjon, og i den forbindelse hvilke virkemidler som kan anvendes for å møte utfordringene.

